

Olli Tervo/Verohallitus Kirjoitan ensin aivan lyhyesti hiukan säännöshistoriaa, joka liittyy verohallinnon oikeuteen ilmoittaa esitutkintaan epäiltyjä väärinkäytöksiä. Oikeus kattoi ensin vero- ja sellaiset velallisen rikokset, joissa veronsaajat ovat asianomistajia. Seuraavaksi ilmoittamisoikeus laajennettiin kirjanpitorikoksiin. Vaikka kirjanpitorikoksissa ei verohallinnolla olekaan asianomistaja-asemaa, niin katsottiin, että ilmoittamisoikeus on kuitenkin perusteltu, koska kirjanpidon luotettavuus pitää joka tapauksessa tutkia esim. verotarkastusten yhteydessä ja koska kirjanpito muodostaa myös eräänlaisen verovalvonnan kivijalan. Viimeinen laajennus oli verotustietolain 18 §:n säätäminen, joka oikeuttaa ilmoittamaan ao. viranomaiselle mm. sellaiset väärinkäytökset, joista voi tulla yli 6 kk:n vankeusrangaistus. Pykälän säätämisen taustalla oli ennen kaikkea se, että ns. harmaan talouden tarkastuksissa törmättiin jatkuvasti tilanteisiin, joissa henkilöt työskentelivät pimeästi ja samaan aikaan nostivat työttömyyskorvauksia. Koettiin hiukan skitsofreeniseksi, että näistä tukien väärinkäytöspetoksista voitu ilmoittaa ja niin pykälä säädettiin. Lukumääräisesti pykälän perusteella ilmoitetut väärinkäytökset ovat pääosin tukihuijauksia. Pykälän perusteella on lisäksi ilmoitettu ainakin epäiltyjä rahanpesurikoksia. Liiketoimintakiellon rikkomistapauksia en muista suoralta kädeltä kuin 1-2 kpl. Toinen on aivan tuore. Siinä yhtiön ainoa vastuuhenkilö oli liiketoimintakiellossa, ja hän haki alv -palautuksia. Asiasta tehtiin rikosilmoitus, mutta varsinaisen ongelman muodosti sen pohtiminen, pitääkö alv -palautukset maksaa, kun kysymys oli sinänsä laillisesta toiminnasta ja palautuksiin oli täydet perusteet. Perusteita olla maksamatta ei löydetty. Liiketoimintakielloon liittyvää ohjeistusta ei verohallinnossa ole. Koulustustilaisuuksissa on kyllä käsitelty ilmoittamisoikeutta. Minulla on se käsitys, ettei näihin tapauksiin verovalvonnassa olla juurikaan törmätty. Yleisesti ottaen tuntuu hölmöltä, että systeemissämme liiketoimintakielloon joutuvat jäävät edelleen roikkumaan kaupparekisteriin ts. heitä ei sieltä viran puolesta poisteta. Juridisesti he kai sitten ovat edelleen liiketoimintakiellossa sellaisessa vastuuasemassa, jossa eivät saisi olla ts. on kyseessä rikollinen tila. Tällaiset yritykset ovat kaikki poliisin tiedossa ts. näiltä osin ei mitään erillisiä ilmoituksia kaivata. Verovalvonnan yhteydessä saattaa ilmetä juuri äsken mainitsemani tapauksen kaltaisia juttuja, joissa joku liiketoimintakiellossa oleva faktisesti toimii yhteisön puolesta, jolloin ilmoituksen perusteet voivat olla olemassa. Kaikki verohallinnon ilmoittamisoikeutta koskevat em. säännökset ovat syntyneet verohallinnon aloitteesta. Kaikissa on kysymys ilmoittamisoikeudesta, ei velvollisuudesta. Verohallinto ei ole eri yhteyksissä antamissaan lausunnoissa kannattanut sitä, että lainsäädäntöön lisättäisiin verohallintoa velvoittavia ilmoittamissäännöksiä, joiden substanssi menee verohallintolain 2 §:ssä määriteltyjen verohallinnon tehtävien ulkopuolelle. Tällaiset ehdotukset ovat lähteneet liikkeelle muualta kuin verohallinnosta. Ilmoittamissysteemiimme ei oikein periaatteessa istuisi, että meillä olisi oikeus ilmoittaa omaan valvonta-alueeseemme liittyvistä veropetoksista, mutta sensijaan velvollisuus ilmoittaa liiketoimintakiellon rikkomisista. Ylipäätään kun mietitään ilmoittamisvelvollisuuksista säätämistä, tulisi miettiä sitä, mikä tällaisten velvollisuuksien suhde on ao. viranomaisen lakisääteisiin tehtäviin. Esim. verohallinnon toimivaltuudet on sidottu verotustehtäviin eikä niitä voi käyttää esim. sellaisten bulvaanijärjestelyjen tutkimiseen, joilla ei ole verotuksellista vaikutusta. Eri asia on, jos liiketoimintakiellon valvonta halutaan säätää verohallinnon nimenomaiseksi tehtäväksi. Loppujen lopuksi olen kyllä melko vahvasti sitä mieltä, että selkeät liiketoimintakiellon rikkomiset kyllä ilmoitetaan poliisille nykyisenkin lainsäädännön perusteella.